

**ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΙΑ**



Καλντερίμα και χαγιάτια, αρχοντόσπιτα παλάτια:

Σεργιάνι στον χρόνο μέσα από τον παραδοσιακό οικισμό της κοινότητας Κοιλανίου

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για τους/τις μαθητές/μαθήτριες της Δ', Ε', Στ' τάξης της Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Το πρόγραμμα είναι μονοήμερο (9:00πμ -13:30μμ), αλλά μπορεί να επεκταθεί μέχρι τις 16:30μμ.

Σημείωση 1: Το πρόγραμμα που παρουσιάζεται πιο κάτω εκτείνεται μέχρι τις 13:30μμ. Σε περίπτωση που η ομάδα επιθυμεί την επέκτασή του μέχρι τις 16:30μμ, τότε αυτό μπορεί να επεκταθεί με επιπλέον ανατροφοδοτικές δραστηριότητες, μετά από συνεννόηση των συνοδών εκπαιδευτικών με το προσωπικό του ΚΠΕ.

Σημείωση 2: Σε συνεργασία με το προσωπικό του ΚΠΕ και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας. Η ανάπτυξη του πιο κάτω προγράμματος, όπως επίσης και οι δραστηριότητές του είναι ενδεικτικές.

Σημείωση 3: Στο ΚΠΕ λειτουργεί κυλικείο.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/μαθήτριες αναμένεται να:

- Οριοθετήσουν τον παραδοσιακό οικισμό του Κοιλανίου σε χάρτη της Κύπρου και να εντοπίσουν κρασοχώρια με τα οποία γειτνιάζει.
- Εντοπίσουν τα στοιχεία που συναποτελούν τον δομικό ιστό μιας πόλης/κοινότητας και το ποιες ανθρώπινες ανάγκες εξυπηρετούν.
- Διερευνήσουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κοινότητες των ορεινών περιοχών και να τα συσχετίσουν με τον δομικό ιστό της ευρύτερης περιοχής.
- Συγκρίνουν αστικές και ημιορεινές κατοικίες.
- Εντοπίσουν τους βασικούς παράγοντες που καθορίζουν την αρχιτεκτονική των παραδοσιακών οικισμών.
- Αντληφθούν την αρμονία και την αισθητική του χώρου στις παραδοσιακές κατοικίες ως στοιχείου σύμφυτου με τα φυσικά χαρακτηριστικά της περιοχής.
- Μελετήσουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα μιας παραδοσιακής ημιορεινής κατοικίας.
- Διασυνδέσουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της παραδοσιακής κατοικίας με την παράδοση της κοινότητας Κοιλανίου.
- Εξετάσουν τα φιλοπεριβαλλοντικά χαρακτηριστικά της παραδοσιακής κατοικίας.
- Γνωρίσουν αντικείμενα και εργαλεία που αφορούν στον διάκοσμο και στη λειτουργία μιας παραδοσιακής κατοικίας.

- Αναπτύξουν δεξιότητες συμπλήρωσης κλειδάς παρατήρησης για μελέτη πεδίου σε μία παραδοσιακή κατοικία.
- Προβληματιστούν ως προς τη φθορά και την εγκατάλειψη που παρουσιάζουν οι παραδοσιακές κατοικίες στις ορεινές κοινότητες.
- Αποκτήσουν δεξιότητες συλλογής δεδομένων, ανάλυσης, συζήτησης μέσα από συνέντευξη.
- Διερευνήσουν τα αίτια της φθοράς και εγκατάλειψης παραδοσιακών κατοικιών.
- Διερευνήσουν τον τρόπο ζωής και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο πληθυσμός στις ορεινές κοινότητες.
- Συνειδητοποιήσουν ότι η ανάδειξη/αξιοποίηση των παραδοσιακών οικισμών συντείνει στην κοινωνική, πολιτισμική και οικονομική ανάπτυξη της κυπριακής υπαίθρου.
- Προτείνουν τρόπους ανάδειξης/αξιοποίησης των παραδοσιακών κατοικιών.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 – 9:30 Αφιξη, καλωσόρισμα και ξενάγηση στο ΚΠΕ Κοιλανίου

Συζήτηση για το πρόγραμμα και τους κανόνες που διέπουν την εφαρμογή του.

9:30 – 11:00 Δομικός ιστός ενός παραδοσιακού ημιορεινού οικισμού

Οι μαθητές/μαθήτριες οριοθετούν την κοινότητα Κοιλανίου σε χάρτη της Κύπρου και εντοπίζουν τα κρασοχώρια με τα οποία γειτνιάζει. Παρατηρούν αεροφωτογραφίες της κοινότητας και καταγράφουν τα χαρακτηριστικά της. Προβληματίζονται ως προς τα στοιχεία που συναποτελούν τον δομικό ιστό μιας πόλης/κοινότητας και το ποιες ανθρώπινες ανάγκες εξυπηρετούν.

Σύγκριση αστικής και ημιορεινής κατοικίας

Οι μαθητές/μαθήτριες εντοπίζουν διαφορές ως προς τον σχεδιασμό της αστικής και της ημιορεινής κατοικίας. Μελετούν φωτογραφικό υλικό παραδοσιακών κατοικιών και γνωρίζουν την παραδοσιακή κυπριακή αρχιτεκτονική. Εντοπίζουν τους βασικούς παράγοντες οι οποίοι καθορίζουν την αρχιτεκτονική των παραδοσιακών οικισμών. Συζητούν και διασυνδέουν τη χρήση πρωτογενών υλικών ως τα κύρια δομικά υλικά του παρελθόντος. Διακρίνουν την αισθητική ομορφιά και τη λειτουργικότητα της παραδοσιακής κατοικίας μέσα από την απλότητα και τη λιτότητα των υλικών και των χώρων της. Επικεντρώνονται στα φιλοπεριβαλλοντικά χαρακτηριστικά της και συνειδητοποιούν την ανάγκη αξιοποίησής τους στις σύγχρονες κατοικίες. Μέσω παιγνιώδους δραστηριότητας αναγνωρίζουν τα αντικείμενα που βρίσκονται στον εξωτερικό και εσωτερικό χώρο της κυπριακής παραδοσιακής κατοικίας.

Ετοιμασία για παιγνιώδη δραστηριότητα αναζήτησης κρυμμένου θησαυρού στην κοινότητα

Οι μαθητές/μαθήτριες ενημερώνονται σχετικά με τους κανόνες διεξαγωγής, την πορεία και τα μέσα υλοποίησης της δραστηριότητας.

11:00 – 11:15 Διάλειμμα

11:15 – 12:20 Βρες τον γλυκοθησαυρό

Οι μαθητές/μαθήτριες εμπλέκονται σε παιχνίδι αναζήτησης κρυμμένου θησαυρού. Ακολουθούν τη διαδρομή χάρτη και με τη βοήθεια «εννοιών-κλειδιών» επισκέπτονται χαρακτηριστικά σημεία του δομικού ιστού της κοινότητας Κοιλανίου. Με τη χρήση ηλεκτρονικών συσκευών σκανάρουν (σαρώνουν) κωδικούς που εντοπίζουν στη διαδρομή τους για να λύσουν γρίφους οι οποίοι διασυνδέουν τα δομικά στοιχεία που επισκέπτονται με την παράδοση, τα ήθη - έθιμα και τον πολιτισμό.

Κατά τη διάρκεια της παιγνιώδους δραστηριότητας επισκέπτονται μία παραδοσιακή κατοικία και μελετούν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματά της συμπληρώνοντας σχετική κλείδα παρατήρησης. Παράλληλα εντοπίζουν και παρατηρούν κατοικίες που έχουν φθαρεί στον χρόνο και που έχουν εγκαταλειφθεί καθώς και ανθρώπινες παρεμβάσεις οι οποίες αλλοιώνουν τον παραδοσιακό δομικό ιστό της περιοχής.

Περιγράφουν την εικόνα της κοινότητας που αποτύπωσαν και εκφράζουν τα συναισθήματα που τους προκαλεί η θέαση της φθοράς και της εγκατάλειψης των παραδοσιακών κατοικιών. Διατυπώνουν τις σκέψεις τους για τους πιθανούς λόγους που οδηγούν στη φθορά και στην εγκατάλειψη παραδοσιακών κατοικιών και γενικότερα των αγροτικών ορεινών κοινοτήτων.

Συζητούν με τους κατοίκους της κοινότητας Κοιλανίου, προκειμένου να εντοπίσουν τα αίτια της εγκατάλειψης και της φθοράς των παραδοσιακών κατοικιών και να διερευνήσουν τον τρόπο ζωής και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο τοπικός πληθυσμός.

12:20 – 12:30 Λήξη παιγνιώδους δραστηριότητας αναζήτησης κρυμμένου θησαυρού - Διάλειμμα

12:30 – 13:30 Συζήτηση - Συμπεράσματα

Οι μαθητές/μαθήτριες, συγκρίνουν τα στοιχεία του δομικού ιστού της κοινότητας Κοιλανίου που εντόπισαν κατά τη διάρκεια της παιγνιώδους δραστηριότητας με τα στοιχεία του δομικού ιστού των αστικών περιοχών και εντοπίζουν αδυναμίες στον δομικό ιστό της κοινότητας οι οποίες είναι απαραίτητες για την ικανοποίηση των αναγκών των κατοίκων.

Μέσα από την ολοκλήρωση της δραστηριότητας εντοπίζεται η αμπελοκαλλιέργεια ως ο βασικός πυλώνας διαμόρφωσης του δομικού ιστού της κοινότητας Κοιλανίου.

Ανάδειξη και αξιοποίηση παραδοσιακών οικισμών

Οι μαθητές/μαθήτριες αντιλαμβάνονται ότι η ανάδειξη/αξιοποίηση των παραδοσιακών οικισμών συμβάλλει στην κοινωνική, πολιτισμική και οικονομική ανάπτυξη της κυπριακής υπαίθρου. Ενδεικτικές δραστηριότητες ανατροφοδοτικού και δημιουργικού χαρακτήρα είναι οι ακόλουθες:

- Παιχνίδι ρόλων με θέμα τους τρόπους ανάδειξης/αξιοποίησης μιας παραδοσιακής οικίας στο Κοιλάνι,

- Συζήτηση με τις κοινοτικές αρχές Κοιλανίου σχετικά με τη δυνατότητα παροχής κινήτρων για οικοδόμηση παραδοσιακών κατοικιών και για δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης και επιχειρηματικότητας των νέων στην κοινότητα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ – ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

13:30 – 16:30 Επιστροφή στο ΚΠΕ – Δημιουργικές δραστηριότητες

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το ολόημερο πρόγραμμα (9:00πμ - 16:30μμ), οι μαθητές/μαθήτριες συνεχίζουν το πρόγραμμα με ανατροφοδοτικού τύπου δραστηριότητες όπως:

- Διερεύνηση και καταγραφή των φιλοπεριβαλλοντικών χαρακτηριστικών της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής στο ΚΠΕ Κοιλανίου.
- Δημιουργία μακέτας παραδοσιακής κατοικίας με έμφαση στα φιλοπεριβαλλοντικά χαρακτηριστικά της.
- Διαδικτυακή έρευνα σε ότι αφορά στη νομοθεσία, στη διατήρηση και στον τρόπο ανάδειξης/αξιοποίησης της παραδοσιακής κατοικίας.
- Έρευνα σχετική με τη βαφική παραδοσιακή τέχνη με λουλάκι.
- Εικαστική παρέμβαση με λουλάκι σε τοίχο μιας παραδοσιακής κατοικίας.
- Εικαστική παρέμβαση και ανάδειξη μιας εγκαταλελειμμένης παραδοσιακής κατοικίας.
- Μελέτη και παρουσίαση παραδοσιακών κατοικιών άλλων χωρών - Σύγκριση με την κυπριακή παραδοσιακή κατοικία.
- Έρευνα σχετικά με τη ξερολιθιά και διασύνδεσή της με την παραδοσιακή αρχιτεκτονική.
- Συνέντευξη με τεχνίτη/τεχνίτρια της ξερολιθιάς με θέμα: «Ξερολιθικές κατασκευές στον δομικό ιστό των ορεινών κοινοτήτων».

Στο απογευματινό πρόγραμμα οι μαθητές/μαθήτριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτόν μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως οι μαθητές/μαθήτριες:

- Έχουν φωτογραφική μηχανή ή βιντεοκάμερα.
- Έχουν μαζί τους κασετίνα στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα, μολύβια και χρώματα.
- Είναι κατάλληλα ντυμένοι/ντυμένες, με βάση τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν κάθε φορά στην περιοχή.
- Έχουν μαζί τους παγούρι με νερό, και δεκατιανό ή κάτι ελαφρύ για να φάνε.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια ή παπούτσια για περπάτημα.
- Τα φύλλα εργασίας, τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των προγραμμάτων, παρέχονται από το ΚΠΕ.